

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права
Сумський державний університет (Україна)
«1 DECEMBRIE 1918» University of Alba Iulia (Румунія)
Бамберзький університет імені Отто Фрідріха (Німеччина)
Інститут демографії та проблем якості життя Національної академії наук
України (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
30 листопада 2023 року

Полтава 2023

УДК 330.101.8(477)
С 91

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
керівництва Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
заборонено

Редакційна колегія: к.е.н., доцент М.Б. Чижевська; к.е.н., доцент
О.М. Шевченко

Сучасна економічна наука: теорія і практика: Матеріали
XIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з
міжнародною участю, 30 листопада 2023 р. Полтава: Національний
університет імені Юрія Кондратюка, 2023. 179 с.

Наукові дослідження авторів спрямовано на висвітлення теоретичних проблем та практичних рекомендацій сучасної економічної науки: розвитку економічних систем в умовах глобалізаційних процесів; економіки бізнесу в умовах воєнного стану та поствоєнного відновлення; теорії та практики маркетингу, енергетичних, економічних та фінансових інновацій в умовах євроінтеграції; моделюванні та прогнозуванні соціально-економічних процесів тощо. Збірник розраховано на наукових працівників, аспірантів, студентів та усіх, хто цікавиться економічною наукою.

Збірник розраховано на наукових працівників, аспірантів, студентів та усіх, хто цікавиться проблемами сучасної економічної науки.

*Матеріали друкуються мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

**©Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

РОЗВИТОК НАКОПИЧУВАЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У сучасних соціально-економічних умовах пенсійна система України стикається з серйозними викликами, що пов'язані з війною: погіршення демографічної ситуації, зниженням економічної активності, зростанням безробіття, які підривають її стабільність. Існуюча пенсійна система в Україні не справляється із навантаженням та не виконує основного завдання – забезпечення громадян достатнім та надійним доходом на старості літ, що свідчить про не здатність держави вирішити основні проблеми соціального захисту населення. З огляду на це постає питання модернізації накопичувальної системи пенсійного забезпечення.

Протягом останніх трьох десятиліть вітчизняна пенсійна система перебуває у процесі трансформації, але бажаного ефекту дані перетворення не принесли.

Історичний досвід розвитку пенсійних систем показує, що світова практика вже давно йде у напрямку формування трирівневої системи пенсійного забезпечення: страхової, корпоративної та накопичувальної, де значне місце відводиться корпоративному та накопичувальному компоненту. Це зумовлено насамперед збільшенням останні десятиліття державних витрат на пенсійне забезпечення у більшості країн, і ця тенденція збережеться у довгостроковій перспективі. За прогнозами, у середньому пенсійні витрати збільшаться з 8,8% валового внутрішнього продукту (ВВП) у 2015–2016 роках. до 9,4% ВВП в 2050 [1]. До країн з найбільш ефективними пенсійними системами належать Ісландія, Нідерланди, Канада, Данія, Австралія, пенсійні системи яких характеризуються досить низькою часткою державної участі у фінансуванні пенсійних виплат, високим коефіцієнтом заміщення та активним використанням добровільних накопичувальних систем.

В Україні також функціонує змішана пенсійна система, що складається з трьох рівнів: перший рівень – солідарна система загальнообов'язкового державно-го пенсійного страхування, що базується на засадах солідарності й субсидування та здійснення виплати пенсій і надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду України. Другий рівень – накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді або у відповідних недержавних пенсійних фондах – суб'єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення та здійснення фінансування витрат на оплату договорів страхування довічних пенсій і

одноразових виплат. Третій рівень – система недержавного пенсійного забезпечення, що базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат.

Другий та третій рівні системи пенсійного забезпечення в Україні становлять систему накопичувального пенсійного забезпечення, що передбачено Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [2].

Одним із ключових орієнтирів модернізації пенсійного забезпечення, є розвиток накопичувального пенсійного забезпечення, яке, на думку багатьох експертів, може стати драйвером розвитку вітчизняної пенсійної системи. Останнім часом відзначається активізація досліджень у цій галузі. Так, у парламенті зареєстрований законопроект №9212 [3], який передбачає трансформацію системи пенсійного забезпечення громадян України. Законопроект передбачає закріплення двох пенсійних систем в Україні та розподіл внесків у них. Усі громадяни, що працюють, до досягнення 55 років повинні брати участь у системі накопичувального пенсійного забезпечення, а роботодавці зобов'язані сплачувати пенсійні внески на користь найманих працівників. У даному документі також передбачено оновлення законодавства, включаючи створення Єдиного соціального реєстру, персональних електронних карт, обліку та звітності у накопичувальній системі, а також можливість виключення з участі в цій системі. Це створить правову основу для другого рівня пенсійної системи, яка підвищить рівень соціального захисту пенсіонерів і сприятиме збільшенню інвестицій в національну економіку [4].

Таким чином, сучасна архітектура вітчизняної пенсійної системи не забезпечує міжнародних стандартів рівня пенсійного забезпечення, зберігає ризики нестабільності рівня матеріального становища як реальних, так і майбутніх пенсіонерів, що передбачає передумови для активізації розвитку накопичувальної системи пенсійного забезпечення. З одного боку, вона дозволить людям після виходу на пенсію отримувати більш достойний рівень виплат, а з іншого боку – допоможе розв'язати макроекономічну проблему, зокрема і щодо постійного дотування дефіциту Пенсійного фонду.

Література

1. OECD (2019), Pensions at a Glance 2019: OEC and G20 Indicators. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/pensions-at-a-glance-2019_b6d3dcfc-en
2. Закон України Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
3. Проект Закону України про накопичувальне пенсійне забезпечення № 9212 від 17.04.2023 URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41768>
4. Мамка Г. Накопичувальна пенсійна система: новий етап розвитку пенсійного забезпечення в Україні URL: <https://pravo.ua/nakopychuvalna-ensiina-systema-novy-eta-p-rozvytku-pensiinoho-zabezpechennia-v-ukraini/>